

আমাৰ মনোমোহা পৃথিৱী

আমাৰ মনোমোহা পৃথিৱী—
তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে পাঠ্যপুথি

0335

विद्यया ऽ मृतमश्नुते

एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

0335 – আমাৰ মনোমোহা পৃথিৱী— তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে পাঠ্যপুথি
আমাৰ চাৰিওফালৰ পৃথিৱী

ISBN 978-93-5292-863-7

প্ৰথম সংস্কৰণ
জুন ২০২৪ জেঠ ১৯৪৬

PD 1000T SU

© ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ
পৰিষদ, ২০২৪

₹ 65.00

এনচিইআৰটি ৱাটাৰমাৰ্কৰ সৈতে ৪০ জিএছএম কাগজত
মুদ্ৰণ কৰা হৈছে

ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, শ্ৰী
অৰবিন্দ মাৰ্গ, নতুন দিল্লীৰ সচিব প্ৰকাশন বিভাগত
প্ৰকাশ কৰা ১১০ ০১৬ আৰু নগীন প্ৰকাশন প্ৰাইভেট
লিমিটেড, ভিলেজ ছালৰপুৰ, পোষ্ট ৰাজপুৰা,
মাৱানা ৰোড, মীৰাট-২৫০০০১(ইউ. পি.) ত ছপা
কৰা হৈছিল।

সকলো অধিকাৰ সংৰক্ষিত

- প্ৰকাশকৰ পূৰ্ব অনুমতি অবিহনে এই প্ৰকাশনৰ কোনো অংশ পুনৰ
প্ৰস্তুত কৰিব নোৱাৰিব, পুনৰুদ্ভাৱ প্ৰণালীত সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰিব
বা যিকোনো ৰূপত বা যিকোনো উপায়েৰে ইলেক্ট্ৰনিক, মেকানিকেল,
ফটোকপি, ৰেকৰ্ডিং বা অন্য কোনো ধৰণে প্ৰেৰণ কৰিব নোৱাৰিব।
- এই কিতাপখন এই চৰ্ত সাপেক্ষে বিক্ৰী কৰা হয় যে ইয়াক প্ৰকাশ
কৰাৰ বাহিৰে আন কোনো ধৰণৰ বাধ্যতামূলক বা আৱৰণত প্ৰকাশকৰ
সন্মতি অবিহনে বাণিজ্যৰ জৰিয়তে খণ দিয়া, পুনৰ বিক্ৰী কৰা,
ভাড়াত লোৱা বা অন্যথা নিষ্পত্তি কৰা নহ'ব।
- এই প্ৰকাশনৰ সঠিক মূল্য হৈছে এই পৃষ্ঠাত ছপা মূল্য, বৰৰ ষ্টাম্প বা
ষ্টিকাৰ বা আন যিকোনো উপায়েৰে ইংগিত কৰা যিকোনো সংশোধিত
মূল্য ভুল আৰু গ্ৰহণযোগ্য হ'ব নালাগে।

প্ৰকাশনৰ কাৰ্যালয়সমূহ বিভাগ, এন.চি.ই.আৰ.টি

এনচিইআৰটি চৌহদ শ্ৰী অৰবিন্দ মাৰ্গ নতুন দিল্লী ১১০ ০১৬	ফোন : 011-26562708
১০৮, ১০০ ফুট ৰোড হোচডেকৰ হলি এঞ্জলটেনচন বনশংকৰী দ্বিতীয় পৰ্যায় বেংগালুৰু ৫৬০ ০৮৫	ফোন : 080-26725740
নৰজীৱন ট্ৰাষ্ট বিল্ডিং পি.ও. নৰজীৱন আহমেদাবাদ ৩৮০ ০১৪	ফোন : 079-27541446
চিডব্লিউচি চৌহদ অম্ব ধনকাল বাছ ষ্টপ পানীহাটি কলকাতা ৭০০১১৪	ফোন : 033-25530454
চিডব্লিউচি কমপ্লেক্স মালিগাঁও গুৱাহাটী ৭৮১ ০২১	ফোন : 0361-2674869

প্ৰকাশন দল

মুৰব্বী, প্ৰকাশন বিভাগ	: অনুপ কুমাৰ ৰাজপুত
মুখ্য সম্পাদক	: শ্ৰুভেটা উল্লল
মুখ্য উপপাদন বিষয়া	: অৰুণ চিতকাৰা
মুখ্য ব্যৱসায় ব্যৱস্থাপক	: অমিতাভ কুমাৰ
প্ৰযোজনা বিষয়া	: জাহান লাল

আৱৰণ, ডিজাইন আৰু শিল্পকৰ্ম

জোৱেল গিল

দৃষ্টান্ত

চিলজা বানশ্ৰীয়াৰ, সুস্মতা পাউল,
পলক শৰ্মা আৰু নানিত বিএছ
—আজিম প্ৰেমজী ফাউণ্ডেচন, বেংগালুৰু

আগকথা

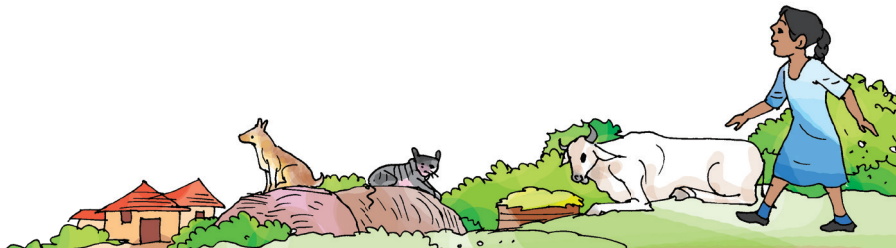
ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি (এনইপি) ২০২০-ৰ পৰিকল্পনা অনুসৰি বিদ্যালয় শিক্ষাৰ মৌলিক পৰ্য্যায়টোৱে শিশুসকলৰ সামগ্ৰিক বিকাশৰ আধাৰশিলা হিচাপে কাম কৰে। ই তেওঁলোকক কেৱল আমাৰ দেশৰ নৈতিকতা আৰু সাংবিধানিক পৰিকাঠামোত নিহিত অমূল্য সংস্কাৰবোৰ আত্মসাৎ কৰাই নহয়, মৌলিক সাক্ষৰতা আৰু সংখ্যাকৰণো আহৰণ কৰিবলৈ সক্ষম কৰে। এই ভিত্তিয়ে তেওঁলোকক অধিক প্ৰত্যাহ্বানপূৰ্ণ প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়লৈ নিৰবিচ্ছিন্নভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ সজ্জিত কৰে।

প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়টোৱে তৃতীয় শ্ৰেণীৰ পৰা পঞ্চম শ্ৰেণীলৈকে তিনি বছৰ ধৰি ভিত্তিগত আৰু মধ্য পৰ্য্যায়ৰ মাজত এক সেতু হিচাপে কাম কৰে। এই পৰ্য্যায়ত প্ৰদান কৰা শিক্ষাই প্ৰাথমিক পৰ্য্যায়ৰ শিক্ষামূলক দৃষ্টিভংগীৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰে। যদিও খেল-পথ আৰু আৱিষ্কাৰ, লগতে কাৰ্য্যকলাপ-আধাৰিত শিক্ষণ পদ্ধতি অব্যাহত আছে, শিশুসকলক পাঠ্যপুথি আৰু আনুষ্ঠানিক শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশৰ সৈতেও পৰিচয় কৰোৱা হয়। এই পৰিচয়ৰ লক্ষ্য হৈছে অভিভূত কৰা নহয়, বৰঞ্চ পাঠ্যক্ৰমৰ ক্ষেত্ৰসমূহত এক ভেটি স্থাপন কৰা, পঢ়া, লিখা, কথা কোৱা, চিত্ৰাংকন, গান গোৱা আৰু বজোৱাৰ জৰিয়তে সামগ্ৰিক শিক্ষণ আৰু আত্ম-অন্বেষণৰ প্ৰচাৰ কৰা। এই ব্যাপক দৃষ্টিভংগীয়ে শাৰীৰিক শিক্ষা, কলা শিক্ষা, পৰিৱেশ শিক্ষা, ভাষা, গণিত, মৌলিক বিজ্ঞান আৰু সামাজিক বিজ্ঞানক সামৰি লৈছে। এই ব্যাপক দৃষ্টিভংগীয়ে নিশ্চিত কৰে যে শিশুসকল জ্ঞানীয়-সংবেদনশীল আৰু শাৰীৰিক-প্ৰাণ (আৱেগিক) দুয়োটা স্তৰতে মধ্য পৰ্য্যায়লৈ অনায়াসে পৰিৱৰ্তনৰ বাবে ভালদৰে প্ৰস্তুত।

বিদ্যালয় শিক্ষাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক (এন. চি. এফ.-এছ. ই.) ৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি, এন. ই. পি. ২০২০-ৰ অনুসৰি, প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়ত 'আমাৰ চাৰিওফালে বিশ্ব' নামৰ এক নতুন বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰ মুকলি কৰা হৈছে। এই বিষয়টোৰ লক্ষ্য হৈছে এক পৰীক্ষামূলক শিক্ষণ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে পৰিৱেশ শিক্ষা প্ৰদান কৰা, শিশুৰ অভিজ্ঞতাক তেওঁলোকে মধ্য পৰ্য্যায়ত অধ্যয়ন কৰা বিভিন্ন বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰৰ মৌলিক ধাৰণাৰ সৈতে সংযোগ কৰা।

আমাৰ বিস্ময়কৰ পৃথিৱী, আমাৰ চাৰিওফালৰ পৃথিৱীৰ পাঠ্যপুথি, শিশুসকলক তেওঁলোকৰ পৃথিৱীৰ বিষয়ে দৈনন্দিন শিক্ষণক বিভিন্ন বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰ-বিজ্ঞান, সামাজিক বিজ্ঞান আৰু পৰিৱেশ শিক্ষাৰ মৌলিক ধাৰণাৰ সৈতে সংযোগ কৰাত সহায় কৰিবলৈ ডিজাইন কৰা হৈছে। ইয়াৰ লক্ষ্য হৈছে তেওঁলোকৰ পৰিৱেশৰ প্ৰতি সংবেদনশীলতা বৃদ্ধি কৰা, সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে কাম কৰাৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ কৰা, আৰু বিভিন্ন বৃত্তিৰ প্ৰতি এক ইতিবাচক মনোভাৱ গঢ়ি তোলা।

আমাৰ বিস্ময়কৰ বিশ্বই এই বিকাশমূলক পৰ্য্যায়ৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ধাৰণাগত বোধগম্যতা, সমালোচনামূলক চিন্তাধাৰা, সৃষ্টিশীলতা আৰু মূল্যবোধ আৰু স্বভাৱৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ইয়াত অন্তৰ্ভুক্তি, বহুভাষিকতা, লিংগ সমতা, আৰু সাংস্কৃতিক মূলৰ দৰে ক্ৰছ-কাটিং বিষয়বস্তু অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে, উপযুক্ত আইচিটি সঁজুলি আৰু বিদ্যালয় ভিত্তিক মূল্যায়ন একত্ৰিত কৰা হৈছে।

এই পৰ্যায়ত শিশুসকলৰ সহজাত কৌতূহল তেওঁলোকৰ প্ৰশ্নবোৰ সম্বোধন কৰি আৰু মূল শিক্ষণ নীতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কাৰ্যকলাপ ডিজাইন কৰি প্ৰতিপালন কৰাৰ প্ৰয়োজন। যদিও প্লে-ৱে পদ্ধতি অব্যাহত আছে, শিক্ষণৰ বাবে ব্যৱহৃত পুতলা আৰু খেলৰ প্ৰকৃতি কেৱল আকৰ্ষণৰ পৰিৱৰ্তে ব্যস্ততা বৃদ্ধি কৰিবলৈ বিকশিত হয়।

যদিও এই পাঠ্যপুথিখন মূল্যবান, শিশুসকলেও বিষয়টোৰ ওপৰত অতিৰিক্ত সম্পদ অন্বেষণ কৰিব লাগিব। বিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰালবোৰে এই সম্প্ৰসাৰিত শিক্ষাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিব লাগে, আৰু অভিভাৱক আৰু শিক্ষকসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰচেষ্টাক সমৰ্থন কৰা উচিত।

যদিও এই পাঠ্যপুথিখন মূল্যবান, শিশুসকলেও এই বিষয়ত অতিৰিক্ত সম্পদ অন্বেষণ কৰিব লাগিব। বিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰালে এই সম্প্ৰসাৰিত শিক্ষণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিব লাগে, আৰু অভিভাৱক আৰু শিক্ষকসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰচেষ্টাক সমৰ্থন কৰিব লাগে।

এক ফলপ্ৰসূ শিক্ষণ পৰিৱেশে শিশুক অনুপ্রাণিত কৰে, তেওঁলোকক ব্যস্ত ৰাখে আৰু শিক্ষাৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ কৌতূহল আৰু বিস্ময়ক উৎসাহিত কৰে।

মই প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায়ৰ সকলো শিশু আৰু শিক্ষকক আত্মবিশ্বাসৰে এই পাঠ্যপুথিখনৰ পৰামৰ্শ দিওঁ। মই ইয়াৰ উন্নয়নৰ সৈতে জড়িত সকলোকে কৃতজ্ঞতা জনাইছো, আশা কৰিছো যে ই আশা পূৰণ কৰিব। যিহেতু এন. চি. ই. আৰ. টি. পদ্ধতিগত সংস্কাৰ আৰু প্ৰকাশনৰ মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ বাবে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ, আমি পাঠ্যপুথিৰ বিষয়বস্তু সংশোধন কৰাৰ বাবে প্ৰতিক্ৰিয়াক আদৰ্শ জনাইছো।

নতুন দিল্লী

২৫ মে ২০২৪

দিনেশ প্ৰসাদ চাক্ৰানি

পৰিচালক

ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু

প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ

পাঠ্যপুথিৰ বিষয়ে

বিদ্যালয় শিক্ষাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক (এনচিএফ-এছই) 2023-এ 3-5 শ্ৰেণীৰ বাবে বিদ্যালয় শিক্ষাৰ প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায়ত দ্য ৱৰ্ল্ড অৰাউণ্ড এচ (টিডব্লিউএইউ) ক এক মূল পাঠ্যক্ৰমৰ ক্ষেত্ৰ হিচাপে চিনাক্ত কৰিছে। ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি (এনইপি) 2020 আৰু এনচিএফ-এছই 2023-এ এই বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত এক সামগ্ৰিক আৰু বহুবিষয়ক দৃষ্টিভঙ্গী একত্ৰিত কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। সেয়েহে, এই বিষয় ক্ষেত্ৰৰ প্ৰকৃতিক সংহত আৰু আন্তঃবিষয়ক হিচাপে পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। ওপৰোক্ত দুয়োটা নীতি দস্তাবেজে প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায়ৰ পাঠ্যক্ৰমৰ এক অত্যাৱশ্যকীয় উপাদান হিচাপে পৰীক্ষামূলক শিক্ষণ, অন্বেষণ আৰু আৱিষ্কাৰক সমৰ্থন কৰে।

ওপৰোক্ত নীতিৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে আমাৰ বিস্ময়কৰ বিশ্ব শীৰ্ষক এখন পাঠ্যপুথি প্ৰস্তুত আৰু প্ৰকাশ কৰা হৈছে। শিৰোনামটোৱে বুজাই দিয়াৰ দৰে আমাৰ আশ্চৰ্য্যপূৰ্ণ বিশ্বই কৌতূহল জাগ্ৰত কৰে আৰু হাতে হাতে কৰা কাৰ্য্যকলাপ আৰু মুক্ত অনুসন্ধানৰ জৰিয়তে পৰীক্ষামূলক শিক্ষণ, অন্বেষণ, অনুসন্ধান, আৱিষ্কাৰ আৰু সমালোচনামূলক চিন্তাধাৰাক উৎসাহিত কৰে।

এই পাঠ্যপুথিখনত তিনিটা বহল উপাদান আছে। প্ৰথম উপাদানটো হ'ল প্ৰত্যাশিত শিকাৰ বাবে সমল আৰু দক্ষতা বাছনি কৰা। দ্বিতীয় উপাদানটো হ'ল সমলৰ উপস্থাপন এনেধৰণে যি শিশুসকলৰ বাবে আন্তঃক্ৰিয়ামূলক হয়। ই শিক্ষকসকলক ধাৰণা আৰু দক্ষতা ৰূপান্তৰ কৰাত সহায় কৰে। পাঠৰ উপস্থাপনত বিভিন্ন বয়স-উপযুক্ত পাঠ্যক্ৰম অন্তৰ্ভুক্ত থাকে যেনে প্লে-আধাৰিত, থীম-আধাৰিত, পুতলা-আধাৰিত আৰু লেনদেনপ্ৰক্ৰিয়াবোৰ শিশু-কেন্দ্ৰিক আৰু উপভোগ্য কৰাৰ বাবে অনুসন্ধান-আধাৰিত। এই বিষয়খনে বিজ্ঞান, সমাজ বিজ্ঞান আৰু পৰিৱেশ শিক্ষাক একত্ৰিত কৰে। শিশুসকলে আনন্দ আৰু কৌতূহলৰ সৈতে নিজৰ পৰিৱেশ অন্বেষণ কৰাৰ সময়ত এই গ্ৰন্থখনে বুজাপৰা গভীৰ কৰিবলৈ আৰু সমস্যা সমাধান আৰু সমালোচনামূলক চিন্তাৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিবলৈ বাস্তৱ জীৱনৰ অভিজ্ঞতাসমূহৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। প্ৰতিটো গোটৰ বাবে অধ্যয়নসমূহৰ ডিজাইনে যুৱ মনবোৰক স্বাধীনভাৱে চিন্তা কৰা, তেওঁলোকৰ পৰ্যবেক্ষণৰ ওপৰত প্ৰতিফলিত কৰা আৰু মুকলি প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়াৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে। ই শিশুসকলক ৰোট মুখস্থ কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে আৰু শিশুসকলক তেওঁলোকৰ পৰিৱেশৰ সৈতে সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হ'বলৈ উৎসাহিত কৰে, কৌতূহল আৰু অনুসন্ধানৰ ভাৱ জাগ্ৰত কৰে। এই পদ্ধতিয়ে ধাৰণা আৰু দক্ষতাৰ বিকাশত জ্ঞাতৰ পৰা অজ্ঞাতলৈ, স্থানীয়ৰ পৰা গোলকীয়লৈ, সৰলৰ পৰা জটিললৈ, কংক্ৰিটৰ পৰা বিমূৰ্তলৈ আৰু পৰিচিতৰ পৰা অচিনাকীলৈ অগ্ৰগতি অনুসৰণ কৰে।

এই পাঠ্যপুথিখনত তিনিটা বিস্তৃত উপাদান আছে। প্ৰথম উপাদানটো হৈছে প্ৰত্যাশিত শিক্ষণৰ বাবে বিষয়বস্তু আৰু দক্ষতাৰ বাছনি। দ্বিতীয় উপাদানটো হৈছে শিশুসকলৰ বাবে পাৰস্পৰিকভাৱে বিষয়বস্তু উপস্থাপন কৰা। ই শিক্ষকসকলক ধাৰণা আৰু দক্ষতাৰ লেনদেনত

সহায় কৰে। পাঠটোৰ উপস্থাপনত বিভিন্ন বয়স-উপযুক্ত শিক্ষামূলক পদ্ধতি যেনে খেল-আধাৰিত, বিষয়বস্তু-আধাৰিত, পুতলা-আধাৰিত আৰু অনুসন্ধান-আধাৰিত লেনদেনমূলক প্ৰক্ৰিয়াবোৰ শিশু-কেন্দ্ৰিক আৰু উপভোগ্য কৰি তুলিবলৈ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। বতৰা কৰা, আৰু চিন্তা আৰু ধাৰণা প্ৰকাশ কৰা অংকন আৰু লিখনিৰ জৰিয়তে। মূল্যায়নৰ বোজা পাতল কৰিবলৈ, এনে কাৰ্যকলাপৰ জৰিয়তে শিকাৰ মূল্যাঙ্কন কৰিবলৈ নিৰ্দেশনা দিয়া হৈছে। কাৰ্যকৰী আৰু অৰ্থপূৰ্ণ মূল্যায়নৰ বাবে, প্ৰতিটো বিষয়ত শ্ৰেণী-অনুসৰি শিকাৰ ফলাফল আৰু দক্ষতা চিনাক্ত কৰা হৈছে, আৰু শিক্ষকসকলে সেই অনুসৰি শিকাৰ মূল্যাঙ্কন কৰা উচিত।

এই পাঠ্যপুথিৰ দৃষ্টিভংগীৰ সৈতে সম্পৰ্কিত তিনিওটা উপাদান এই উদাহৰণৰ দ্বাৰা বুজিব পাৰি-‘আমি খোৱা খাদ্য’ অধ্যায়ত, শিশুসকলে হাথ (শ্ৰীনগৰত জনপ্ৰিয় এক প্ৰকাৰৰ সেউজীয়া শাক) ৰ দৰে পৰম্পৰাগত বন্ধনপ্ৰণালীৰ বিষয়ে শিকিব পাৰে। এই উদাহৰণে তেওঁলোকৰ নিজৰ অঞ্চল আৰু আমাৰ দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ বিভিন্ন খাদ্যৰ বিষয়ে কৌতূহল জাগ্ৰত কৰে। এই অৱেষণে বিভিন্ন বিষয়সমূহক একত্ৰিত কৰে যিহেতু আমি নিৰ্দিষ্ট খাদ্য সামগ্ৰী ৰান্ধিবলৈ ব্যৱহৃত উপাদানসমূহ বুজিবলৈ চেষ্টা কৰোঁ, এই খাদ্যসমূহৰ উৎপত্তি ক’ৰ পৰা হৈছিল সেই অঞ্চলসমূহ আৰু সেইবোৰৰ সাংস্কৃতিক অনুশীলনসমূহৰ বিষয়ে শিকিবলৈ চেষ্টা কৰোঁ। শিশুসকলে খাদ্যই সমগ্ৰ ভাৰতৰ সাংস্কৃতিক অনুশীলনবোৰ কেনেদৰে প্ৰতিফলিত কৰে সেয়া পৰীক্ষা কৰে। এনে আন্তঃবিষয়ক দৃষ্টিভংগীয়ে শিশুৰ বোধগম্যতা গভীৰ কৰে, আৰু তেওঁলোকক বিষয়, বিষয়বস্তু আৰু ধাৰণাসমূহৰ মাজত সমৃদ্ধ সংযোগ গঢ়ি তোলাত সহায় কৰে।

আমাৰ বিস্ময়কৰ পৃথিৱীখন শিশুৰ চাৰিওফালৰ পৃথিৱীৰ সৈতে জড়িত বিষয়বস্তুৰ সৈতে সম্পৰ্কিত চাৰিটা গোটত গঠন কৰা হৈছে। প্ৰতিটো গোটৰ গাঁথনিৰে শিশুসকলক কাৰ্যকৰীভাৱে জড়িত কৰাৰ বাবে ডিজাইন কৰা এক সুসংগত বিন্যাস অনুসৰণ কৰে।

এককসমূহৰ প্ৰতিটো অধ্যায়ত শিকোৱা ধাৰণা আৰু দক্ষতাৰ প্ৰতি এক পাৰস্পৰিক-সহ-সংলাপ বা কাহিনী-সহ-বৰ্ণনামূলক দৃষ্টিভংগী থাকে। উদাহৰণস্বৰূপে, একক 2-ৰ বিষয়বস্তু ‘উদ্ভিদৰ বিষয়ে জনা’-ত শিশুসকলৰ মাজত এক পাৰস্পৰিক কথোপকথন উপস্থাপন কৰা হৈছে যিসকলে বাগিচাখন অৱেষণ কৰি আছে আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ উদ্ভিদ, উদ্ভিদৰ অংশ আৱিষ্কাৰ কৰিছে আৰু সন্তুলিত আৰু সুসামঞ্জস্যপূৰ্ণ জীৱনৰ বাবে উদ্ভিদৰ যত্ন লোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে।

প্ৰতিটো অধ্যায়ৰ বিষয়বস্তুৰ উপস্থাপন শিশু অনুকূল, আৰু শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত শিশুসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণক উৎসাহিত কৰে। আত্ম-ব্যখ্যামূলক চিত্ৰসমূহৰ লক্ষ্য হৈছে শিশুসকলৰ পৰ্যবেক্ষণ আৰু সমালোচনামূলক চিন্তাৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা। কিতাপখনত থকা ভাষা আৰু ধাৰণাসমূহৰ স্তৰ যাতে বয়স অনুসৰি উপযুক্ত হয় আৰু আমাৰ দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ সৈতে সম্পৰ্কিত হয় তাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

প্ৰতিটো গোটৰ আৰম্ভণিতে, প্ৰতিটো অধ্যায়ৰ বাবে এটা ধাৰণা আঁচনি দিয়া হয় যি আকাংক্ষিত দক্ষতা আৰু প্ৰত্যাশিত শিক্ষণ ফলাফল লক্ষ্য কৰাত সহায় কৰিব।

কিতাপখনত ব্যৱহাৰ কৰা ভাষা সৰল আৰু স্পষ্ট, যিয়ে নিশ্চিত কৰে যে শিশুসকলে চাৰিটা গোটত দিয়া ধাৰণাবোৰ সহজে বুজি পাব পাৰে। অৱশ্যে, কিতাপখনত এক কোমল

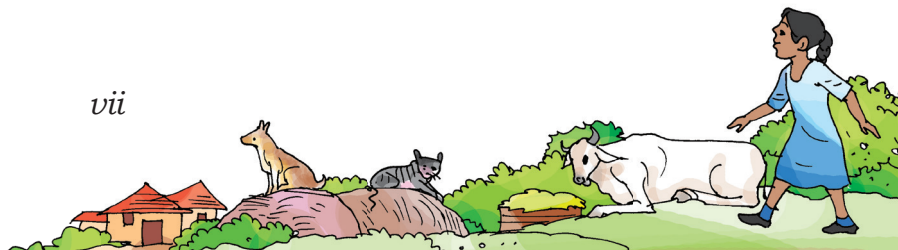
প্ৰত্যাস্থান আগবঢ়োৱা আৰু শিশুৰ ভাষাৰ দক্ষতা সম্প্ৰসাৰণ কৰিবলৈ কিছুমান নতুন শব্দভাণ্ডাৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে, উদাহৰণস্বৰূপে, সামগ্ৰী আৰু সেইবোৰৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে শিকাৰ সন্দৰ্ভত 'স্বচ্ছ', 'অস্বচ্ছ' আৰু 'স্বচ্ছ' ৰ দৰে শব্দ প্ৰৱৰ্তন কৰি। বাস্তৱ-জগতৰ বস্তুৰ সম্পৰ্কত শিশুসকলক এই শব্দবোৰ বুজি পোৱাত সহায় কৰিবলৈ ইয়াক চিত্ৰ আৰু বৰ্ণনাৰ জৰিয়তে ব্যাখ্যা কৰা হৈছে।

তদুপৰি, প্ৰতিটো অধ্যায়ৰ এক অন্তৰ্নিহিত মূল্যায়ন ধাৰণা আছে যি শিশুৰ অগ্ৰগতি অনুসৰণ কৰাত আৰু সেই অনুসৰি শিক্ষণ শিক্ষণৰ কৌশলসমূহ তৈয়াৰ কৰাত সহায় কৰে। এই মূল্যায়ন ধাৰণাসমূহৰ ভিতৰত আছে ঘৰৰ পৰা বিদ্যালয়লৈ এখন স্কেচ আঁকা, প্ৰকৃতিৰ পৰা সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰি ৰঙেলী তৈয়াৰ কৰা, আলোচনা বিন্দু, ট্ৰেফিক চিহ্নৰ সৈতে মিল খোৱা, কিছুমান ছবি লেবেল কৰা, উদ্ভিদৰ বৃদ্ধি পৰ্যবেক্ষণ কৰিবলৈ সৰল পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা কৰা, বা উদ্ভিদৰ বিভিন্ন অংশৰ কাৰ্য্যৰ বিষয়ে মুকলি প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া।

'আমাক প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ দিয়ক "হৈছে এনে এটা খণ্ড য' ত শিশুসকলে অধ্যায়টোৰ পৰা শিকাৰ সাৰাংশ দাঙি ধৰাৰ সুযোগ পায়।

কিতাপখনত দিয়া কাৰ্যকলাপবোৰ প্ৰকৃতিগতভাৱে পৰামৰ্শমূলক। শিক্ষকসকলে শিশুসকলৰ ওপৰত কোনো ধৰণৰ চাপ নিদিয়াকৈ কিতাপখনত দিয়াৰ উপৰিও অতিৰিক্ত কাৰ্যকলাপ সৃষ্টি কৰিবলৈ স্বাধীন, আৰু তেওঁলোকে যাতে শিশুসকলক তেওঁলোকৰ স্থানীয় পৰিৱেশৰ সৈতে সংযোগ কৰে। আমাৰ বিশ্বয়কৰ পৃথিৱীৰ জৰিয়তে আমি আমাৰ শিশুসকলক গতিশীল আৰু আকৰ্ষণীয় শিক্ষণৰ অভিজ্ঞতা প্ৰদান কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছোঁ।

আমি আশা কৰোঁ যে এই কিতাপখনে প্ৰকৃতিৰ বিশ্বয়ক বুজিবলৈ দুৱাৰ মুকলি কৰিব আৰু এই গুৰুত্বপূৰ্ণ আন্তঃবিষয়ক বিষয়ৰ উন্নত শিক্ষণ-শিক্ষণৰ দিশে লৈ যাব।

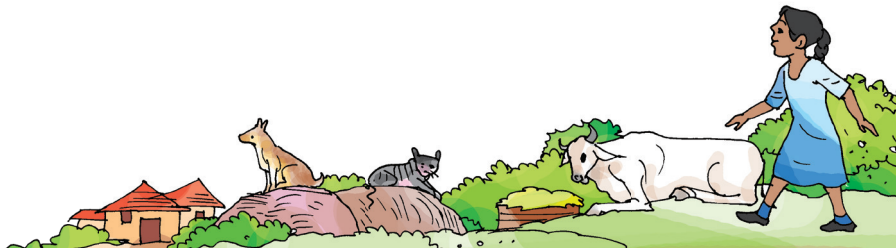
আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগীত

জন-গণ-মন আধিনায়ক জয় হে
ভাৰত-ভাগ্য-বিধাতা।
পাঞ্জাব-সিন্ধু-গুজৰাট-মাৰাঠা
দ্ৰাবিড় উৎকল বংগ
বিন্ধ্য হিমাচল যমুনা গংগা
উচ্ছল জলধিতৰঙ্গ।
তৰ শুভ নামে জাগে,
তৰ শুভ আশিস মাগে,
গাহে তৰ জয়গাথা।
জনগণ মংগলদায়ক জয় হে
ভাৰত-ভাগ্য-বিধাতা।
জয় হে, জয় হে, জয় হে,
জয় জয় জয়, জয় হে!

মূলতঃ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে বাংলা ভাষাত ৰচনা কৰা আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয়
সংগীতক ইয়াৰ হিন্দী সংস্কৰণত সংবিধান সভাত ১৯৫০ চনৰ ২৪
জানুৱাৰীত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগীত হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম আৰু শিক্ষণ শিক্ষণ সামগ্ৰী সমিতি (এনএছটিচি)

1. এম চি পন্ত, আচাৰ্য, ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক পৰিকল্পনা আৰু প্ৰশাসন প্ৰতিষ্ঠান (এন আই ই পি এ) (অধ্যক্ষ)
2. মঞ্জুজল ভাৰ্গৱ, অধ্যাপক, প্ৰিন্সটন বিশ্ববিদ্যালয় (সহ-অধ্যক্ষ)
3. সুধা মূৰ্তি, প্ৰশংসিত লেখক আৰু শিক্ষাবিদ
4. বিবেক দেবৰয়, অধ্যক্ষ অৰ্থনৈতিক পৰামৰ্শদাতা পৰিষদ-প্ৰধানমন্ত্ৰী (ইএচি-পিএম)
5. শেখৰ মাণ্ডে, প্ৰাক্তন ডিজি, চি.এছ.আই.আৰ., বিশিষ্ট অধ্যাপক, সাবিত্ৰীবাই ফুলে পুনে বিশ্ববিদ্যালয়, পুনে
6. সুজাতা ৰামদৰাই, অধ্যাপক, ব্ৰিটিছ কলম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়, কানাডা
7. শংকৰ মহাদেৱন, মিউজিক মায়েষ্ট্ৰো, মুম্বাই
8. ইউ বিমল কুমাৰ, পৰিচালক, প্ৰকাশ পাডুকন বেডমিণ্টন একাডেমী, বাংগালোৰ
9. মিশেল দানিনো, ভিজিটিং প্ৰফেচাৰ, আইআইটি-গান্ধীনগৰ
10. সুৰিনা ৰাজন, আইএএছ (অৱসৰপ্ৰাপ্ত), হাৰিয়ানা, পূৰ্বৰ ডিজি, এইচ. আই.পি.এ.
11. চামু কৃষ্ণ শাস্ত্ৰী, অধ্যক্ষ ভাৰতীয় ভাষা সমিতি, শিক্ষা মন্ত্ৰালয়
12. সঞ্জীৱ সান্যাল, সদস্য অৰ্থনৈতিক পৰামৰ্শদাতা পৰিষদ-প্ৰধানমন্ত্ৰী (ইএচি-পিএম)
13. এম. ডি. শ্ৰীনিবাস, অধ্যক্ষ, চেণ্টাৰ ফৰ পলিচী ষ্টাডিজ, চেন্নাই
14. গজেনন লক্ষ্মে, মাথা, এন.এছ.টি.চি. কাৰ্যসূচী কাৰ্যালয়
15. ৰবিন ছেত্ৰী, পৰিচালক, এছচিআৰটি, ছিকিম
16. প্ৰতুষা কুমাৰ মণ্ডল, অধ্যাপক, সামাজিক বিজ্ঞান, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লীত শিক্ষা বিভাগ
17. দিনেশ কুমাৰ, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, পৰিকল্পনা আৰু নিৰীক্ষণ বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী
18. কীৰ্তি কাপুৰ, অধ্যাপক, ভাষা শিক্ষা বিভাগ, এন. চি. ই. আৰ. টি, নতুন দিল্লী
19. ৰঞ্জনা অৰোৰা, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী পাঠ্যক্ৰম অধ্যয়ন আৰু উন্নয়ন বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী (সদস্য-সচিব)

তাইক শিক্ষিত কৰক, কিয়নো তাই জ্ঞানৰ পোহৰ বিয়পাই দিব

পাঠ্যপুথি বিকাশ দল

নিৰ্দেশনা

মহেশ চন্দ্ৰ পন্ত, অধ্যক্ষ, এনএচটিচি আৰু সদস্য, সমন্বয় সমিতি, পাঠ্যক্ৰমক্ষেত্ৰ গোট (চিএজি): প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

মঞ্জুল ভাৰ্গৱ, সহ-অধ্যক্ষ, এনএচটিচি আৰু সদস্য, সমন্বয় সমিতি, চিএজি: প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

সুনীতি সনৱাল, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী আৰু সদস্য-আহ্বায়ক, সমন্বয় সমিতি, পাঠ্যক্ৰমক্ষেত্ৰ গোট: প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

অধ্যক্ষ, উপ-গোট (টিডব্লিউএইউ)

ৰবিন ছেত্ৰী, পৰিচালক, এছচিআৰটি, ছিকিম

অৱদানকাৰী

অনিতা ভাটনাগৰ, প্ৰাক্তন আইএএছ আৰু শিশু কিতাপৰ লেখক

অৰ্চনা পানিকাৰ, প্ৰগ্ৰাম ডাইৰেক্টৰ, পৰিৱেশ শিক্ষা কেন্দ্ৰ (চিইই), আহমেদাবাদ

নিহত পট্টনায়ক, মুখ্য পৰামৰ্শদাতা, এন.এছ.টি.চি. কাৰ্যসূচী কাৰ্যালয়, এন.চি.ই.আৰ. টি., নতুন দিল্লী

চোং চিমৰে, সহযোগী অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী

দেবৰাহ দুত্তা, গৱেষণা আৰু ডকুমেণ্টেচন পৰামৰ্শ, গ্ৰাম্য ব্যৱস্থাপনা প্ৰতিষ্ঠান, আনন্দ
ধন্য কৃষ্ণ, সহযোগী অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এন.চি.ই.আৰ.টি.

ডিকিলা লেপচা, সহকাৰী অধ্যাপক, এছচিআৰটি, ছিকিম

গায়ত্ৰী ডেভ, কাৰ্যসূচী সমন্বয়ক, পৰিৱেশ শিক্ষা কেন্দ্ৰ (চিইই), আহমেদাবাদ

জয়শ্ৰী ৰামদাস, অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক বিজ্ঞান শিক্ষা, এইচবিচিএছআৰু টিআইএফআৰ
হায়দৰাবাদ

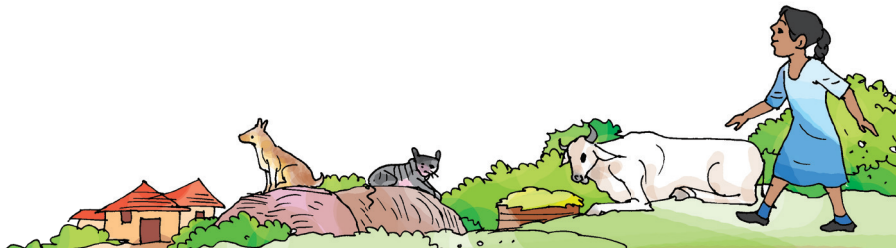
মহেন্দ্ৰকুমাৰ অৰ্জুন চোটালিয়া, প্ৰাক্তন ডিন, শিক্ষা অনুসন্ধান আৰু মাথা, স্নাতকোত্তৰ শিক্ষা
বিভাগ, চৰ্দাৰ পেটেল বিশ্ববিদ্যালয়, গুজৰাট

মাত্ৰিকা শৰ্মা, পিজিটি (ইতিহাস), চৰকাৰী জ্যেষ্ঠ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, ডিকলিং, ছিকিম

পেটেল ৰাকেশ কুমাৰ চন্দ্ৰকান্ত প্ৰধান শিক্ষক, নৱ নদীচাৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, পঞ্চমহল,
গুজৰাট

ৰাম জয়সুন্দৰ, মাথাএনএমআৰ বিভাগ, অল ইণ্ডিয়া ইনষ্টিটিউট অফ মেডিকেল চাইন্সেছ
(এইমছ), নতুন দিল্লী

ৰোমিলা ভাটনাগৰ, সহযোগী অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন
দিল্লী

সন্দীপ কুমাৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী
শামিন পাদালকাৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, টাটা সামাজিক বিজ্ঞান প্ৰতিষ্ঠান, মুম্বাই
শ্ৰীদেৱী কে.ভি., সহযোগী অধ্যাপক, আঞ্চলিক শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, আজমেৰ
স্বাতী শেলাৰ, জ্যেষ্ঠ প্ৰকল্প সহযোগী, সৃষ্টিশীল শিক্ষণ কেন্দ্ৰ, আইআইটি গান্ধীনগৰ
তৰুণ চৌবিচা, পৰিচালক, শিক্ষাবিজ্ঞান আৰু উদ্ভাৱন (বিজ্ঞান) চিড2চেপলিং এডুকেশ্বন
ফাউণ্ডেচন, বেংগালুৰু
তুলিকা দে, সহযোগী অধ্যাপক, উত্তৰ-পূব আঞ্চলিক শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, শ্বিলং।
কাপুৰ ভেইন, প্ৰকৃতি শিক্ষা পৰামৰ্শদাতা, প্ৰকৃতি শ্ৰেণীকোঠা, বেংগালুৰু
বিজয় দত্ত, মূল, মডাৰ্ন স্কুল, বাৰাখাম্বা ৰোড, নতুন দিল্লী
ভি. ৰামনাথন, সহকাৰী অধ্যাপক, টাটা সামাজিক বিজ্ঞান প্ৰতিষ্ঠান (টিআইএছএছ),
মুম্বাই

সমীক্ষক

মঞ্জুল ভাৰ্গৱ, সহ-অধ্যক্ষ, এনএচটিচি আৰু সদস্য, সমন্বয় সমিতি, চিএজি: প্ৰস্তুতি
পৰ্যায়
অনুৰাগ বেহাৰ, সদস্য, ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যবেক্ষণ সমিতি (এন.ও.চি.)
ৰঞ্জনা অৰোৰা, অধ্যাপক আৰু মাথাপাঠ্যক্ৰম অধ্যয়ন আৰু উন্নয়ন বিভাগ, এনচিইআৰটি,
নতুন দিল্লী
গজনন লঞ্চে, মুৰব্বী, এন.এছ.টি.চি. কাৰ্যসূচী কাৰ্যালয়

সদস্য-সমন্বয়ক, উপ-গোট (টিডব্লিউএইউ)

ৰোমিলা ভাটনাগৰ, সহযোগী অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিইআৰটি, নতুন
দিল্লী
কবিতা শৰ্মা, অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী
সৰলা বাৰ্মা, সহযোগী অধ্যাপক (কো-কোণ্ডাৰেটৰ), শিক্ষক শিক্ষা বিভাগ,
এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী

স্বীকৃতিসমূহ

ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদে (এন. চি. ই. আৰ. টি.) এই পাঠ্যপুথিখন বিকশিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ক্ৰছ-কাটিং বিষয়বস্তুৰ ওপৰত নিৰ্দেশনাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক পৰ্যবেক্ষণ সমিতিৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ আৰু সদস্য, অধ্যক্ষ আৰু পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক গোটৰ (চি. এ. জি.) সদস্যসকলঃ প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায় আৰু অন্যান্য সংশ্লিষ্ট চি. এ. জি.-ৰ নিৰ্দেশনা আৰু সমৰ্থনক স্বীকৃতি দিয়ে।

এন. চি. ই. আৰ. টি.-য়ে প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগৰ অধ্যাপক বৰদা নিকলজে, ভাষা বিভাগৰ অধ্যাপক কীৰ্তি কাপুৰ, এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ শৈক্ষিক জৰীপ বিভাগৰ অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী ইন্দ্ৰাণী ভাদুৰী, এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ লিংগ অধ্যয়ন বিভাগৰ অধ্যাপক মোনা যাদৱ, এন. চি. ই. আৰ. টি.-য়ে প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগৰ অধ্যাপক বৰদা নিকলজে, ভাষা বিভাগৰ অধ্যাপক কীৰ্তি কাপুৰ, এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ শৈক্ষিক জৰীপ বিভাগৰ অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী ইন্দ্ৰাণী ভাদুৰী, এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ লিংগ অধ্যয়ন বিভাগৰ অধ্যাপক মোনা যাদৱৰ সমৰ্থন স্বীকাৰ কৰিছে। সমৰ্থন স্বীকাৰ কৰিছে।

এই পাঠ্যপুথিখনৰ বিষয়বস্তু চূড়ান্তকৰণ আৰু ডিজাইনৰ দিশসমূহৰ বাবে সমন্বয়ৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰা এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ এন. এছ. টি. চি. প্ৰগ্ৰাম কাৰ্যালয়ৰ মুৰব্বী গজানন লোন্ধে আৰু মুখ্য পৰামৰ্শদাতা বিনয় পট্টনায়েকক বিশেষভাৱে ধন্যবাদ জনাইছো।

বিষয়বস্তু সম্পাদনাৰ ক্ষেত্ৰত অপৰ্ণা যোশী, গাৰ্গী মহাবিদ্যালয় আৰু স্মৃতি শৰ্মা, দিল্লী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এলএছআৰৰ সমৰ্থন প্ৰশংসনীয়। এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ প্ৰাক্তন পৰামৰ্শদাতা তথা লেখিকা সুস্মিতামালিক, ডি. ই. ই., এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ প্ৰাক্তন অধ্যাপক মঞ্জু জৈন, দিল্লীৰ পি. ই. চি. সমগ্ৰ শিক্ষাৰ অধ্যক্ষ তথা সমন্বয়ক বলজিৎ কৌৰ, নতুন দিল্লীৰ কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় শালীমাৰ বাগৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষক সংগীতা আৰোৰা আৰু সুপৰ্ণা দিবাকৰেও বিষয়বস্তুৰ সম্পাদনা আৰু অনুবাদত সহায় কৰিছিল। কিতাপখনৰ বিষয়বস্তু উন্নত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত শৈক্ষিক অৱদান আগবঢ়োৱাৰ বাবে বাংগালোৰৰ আজিম প্ৰেমজী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিকাশ চন্দ্ৰ ৰয়, তিৰাং লুইকাং ৰংছানামেই, অৰুণ নাইক আৰু ৰোনিতা শৰ্মাৰ বাবেও কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰা হৈছে।

পাঠ্যপুথিখনৰ বিন্যাসত কাৰিকৰী সহায় আগবঢ়োৱাৰ বাবে সংগীতা মাথুৰ, হৰগুন কৌৰ, ৰিংকী, চঞ্চল দাহিয়া, তৰনদীপ কৌৰ, মমতা আৰু মনীষৰ প্ৰচেষ্টাক প্ৰশংসা কৰা হয়।।

পৰিষদে এই দস্তাবেজক চূড়ান্ত ৰূপ দিয়াৰ বাবে পৰন কুমাৰ বাৰিয়াৰ, ভাৰপ্ৰাপ্ত, ডিটিপি কোষ, প্ৰকাশন বিভাগ, এনচিইআৰটি; ইলমা নাছিৰ, সম্পাদক (চুক্তিভিত্তিক), বিপন কুমাৰ শৰ্মা, বিবেক ৰাজপুত আৰু বিট্টু কুমাৰ মাহাতো, ডিটিপি অপাৰেটৰ (চুক্তিভিত্তিক), প্ৰকাশন বিভাগ, এনচিইআৰটি-ৰ অৱদানক স্বীকাৰ কৰে।

সমলসমূহ

আগকথা

iii

পাঠ্যপুথিৰ বিষয়ে

v

একক ১: আমাৰ পৰিয়াল আৰু সম্প্ৰদায়

অধ্যায় ১: পৰিয়াল আৰু বন্ধু

3

অধ্যায় ২: মেলালৈ যোৱা

19

অধ্যায় ৩: উৎসৱ উদযাপন

34

একক ২: আমাৰ চাৰিওফালৰ জীৱবোৰ

অধ্যায় ৪: উদ্ভিদবোৰৰ বিষয়ে জানোঁ

47

অধ্যায় ৫: উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণী একেলগে বাস কৰে

62

অধ্যায় ৬: পাৰস্পৰিক ঐকতাৰ সৈতে বাস কৰা

72

একক ৩: প্ৰকৃতিৰ উপহাৰ

অধ্যায় ৭: পানী— এক মূল্যবান উপহাৰ

86

অধ্যায় ৮: আমি খোৱা খাদ্য

100

অধ্যায় ৯: স্বাস্থ্যৱান আৰু সুখী হৈ থকা

109

একক ৪: আমাৰ চাৰিওফালৰ বস্তুবোৰ

অধ্যায় ১০: এই বস্তুৰ পৃথিৱী

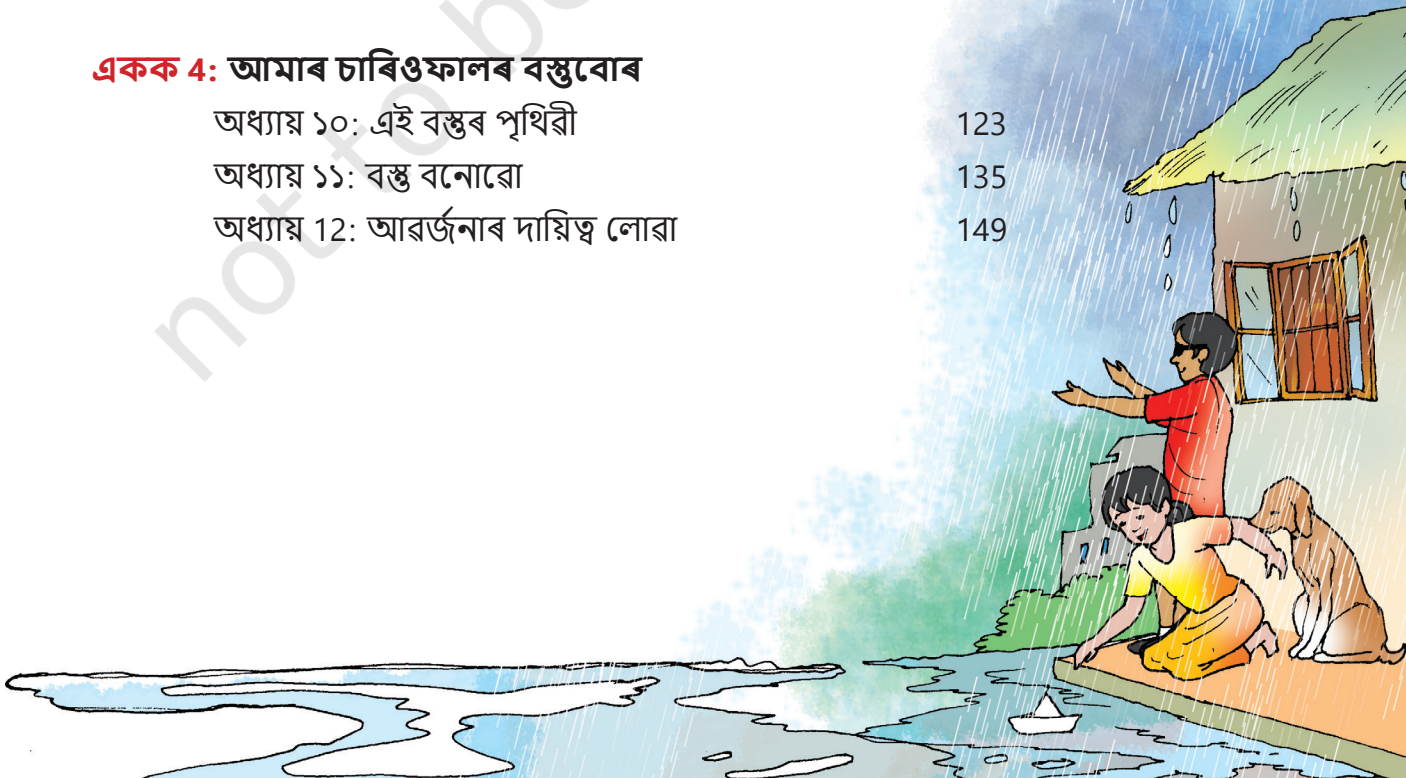
123

অধ্যায় ১১: বস্তু বনোৱা

135

অধ্যায় ১২: আৱৰ্জনাৰ দায়িত্ব লোৱা

149

An Initiative of the Ministry of Education

*If you are stressed, anxious, worried,
sad or confused about*

Studies and Exams

Personal Relationships

Career Concerns

Peer Pressure

Seek Support of Counsellors

**Call
8448440632**

**National Toll-free
Counselling Tele-Helpline
8am to 8pm
All days of the week**

MANODARPAN

Psychosocial Support for Mental Health & Well-being of Students
during the COVID-19 Outbreak and beyond
(An initiative by Ministry of Education, Government of India, as part
of Atma Nirbhar Bharat Abhiyan)

[www.https://manodarpan.education.gov.in](https://manodarpan.education.gov.in)